

سالنام مشه‌فتی

به‌ره‌فکرن
نُمرکان مصر لاصه

سالناما مشہختی

بہرہہ فکرن

تہرکان محمد احمد

مزگہفت

www.mzgaft.com

بہرہہ فکرن: ئہرکان محمد احمد

دیزایننا ناقلہ پروکی و بہرگی: سائیتی مزگہفت

ژ بہرہہ میئن: سائیتی مزگہفت www.mzgaft.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

په سن هه می یین خودی نه، خودانی هه می جیهانان، ئه وی ئه رد و ئه سمانا رادگریت، ئه وی هه می چیکرییین خو ب ریقه دبه ت، ئه ز شه هده دده م ژ بلی خودی چ خودی یین دروست نینن، یی ب تنییه چ شریک و هه قکار و هاریکار نینن. ئه ز شه هده دده م هندی موحه ممه ده - به نییی وی و قاصدی وی - سه روکی یین به راهییبیه و چیتری یین دووماهییبیه و پی شه وایی ئوممه تا خویه ئه واپوژا قیامه تی دهییت و سه ر و چاف و ده ست و پین وان د روڼ و سپی، سه له واتین خودی ل وی بن و مروقیڼ وی یین پاقر و جیگرین وی یین ل سه ر ریکا دروست و هه قالین وی هه مییا، سه لامین خودی ب دروستی ل وان بن هه تا روژا قیامه تی روژا جزادانا ل سه ر کریارا. پشتی قی یا مه گوتی:

هندیکه موسلمان به پیدقییه ئه و خو ددینی خو دا شاهزا بکه ت، و ئه وی باره ک ژ زانینی هه بیت، پسار ژ زانایی خودان ئه خلاقی بلند و بهرز (صالح الفوزان) دهیته کرن کانئ یا پیدقییه ل سه ر موسلمانئ ئه و چه ند ژ زانینی بزانیته؟ وی به رسف دا و گوت: ل سه ر هه ر ئیمانداره کی پیدقییه ئه و هند ژ دینی خو بزانیته ئه و بشیت پی بمینیه لسه ر ئیستیقامی و ئه و پی ب دروستی به دینییا خودی بکه ت ب وان هه ر پینج ئه رکانین ئیسلامی.

ژ ځی زیډه تر موسلمان داخواز بکته ئه څه ئه واهه وی ژیگری
 و ب ځی دی وی مه نزیله ته کا بلند تر ژ ته قوا و نیزیکیبونا ژ خودی
 و تیگه هشتنا ژ دینی خو هه بیت، ئه و بابته دی ئه م دځی
 په رتو وکی دا گه هیښه هه وه بابته ته که گه له ک ژمه ژی دبی ئاگه هن،
 و بی ئاگه هییا ژ ځی بابته تی نا بته جهی گونه هی، به لی موسلمان
 دځیت ئه و بیت یی ده ما ئه و گه له ک که فته به رانه ر بابته ته کی
 گریډایی ب دینی وی څه و ئه و ب شیوه کی شبه روژانه گولی
 دبیت ئه و پسپار ژ خو بکته: ئه ری ئه ف بابته ته ژ کیڅه هاتییه؟
 سه ره کانیا دانا ځی بابته تی بو که نگی دزقریت؟ چیروکا وی
 چیه؟

إن شاء الله د ځی به حسکرنا کورت دا ئه م دی ل دور بابته تی
 (سالناما ئیسلامی) ئاخځین و دیار که ین و کانی دیروکا ده سپیکرنا
 وی و دانا وی بو که نگی دزقریت، ژ خودایی مه زن دخوازین ځی
 بابته تی ب مه بگه هیښته هه وه.

۲۷ - ذو الحجة - ۱۴۴۴

گهلهك جاران مه گوھلی دبیت هندهك هه یف و سالهكا
 جودا دهینه گوتن ژ وان هه یف و سالین بهربه لاف دناف مه دا، و
 گهلهك جاران دبیته جهی پسیاری بۆ مه ب خو یان ژی بۆ وان
 یین بی ئاگه ژ فی سالنامی کانئ ئه و چ هه یف و سالن و بوچی
 د جودانه و بوچی هه می ئیک نینن؟

ئه ف سالنامه سالناما مشه ختی یه یا تایبته ب موسلمانان فه،
 و یا جودایه ژ سالناما زایینی ئه فا هاتییه هژمارتن ژ سهردهمی
 بونا عیسای -علیه السلام- و ئه ف ژدایك بونا هه ب پشت راستی
 یا دیار نینه کانئ یا دروسته یان ژی نه، بهلی سالناما مشه ختی
 ب پشت راستیقه یا دیار و ئاشکه رایه کو یا دروسته، و ئه ف
 سالنامه ل سهردهمی خیلافه تا عومه ری کوری خه طابی هاتییه
 دانان و هزا دانان وی ب فی شیوهی بۆ:

ل سهردهمی خیلافه تا عومه ری کوری خهتابی رازی بونا خودی
 لی بیت دوو کیتاب بۆ وی هاتن، ئیک دهه یقا (ره بیع) ی دا بۆ و
 ئیک دهه یقا (جماد) ی دا بو، و دهما وی ناڤین هه یقان خواندین⁽¹⁾
 وی گوت ره بیعا کیش سالی و جومادا کیش سالی؟

(1) و یا زانایه کو هندیکه ناڤین هه یقانه بهری ئیسلامی و سالناما مشه ختی هه بون و عه ربان
 بکار دئینان، بهلی ب شیوه کی کیم.

ئەف پرویدانە بۆ ئەگەر دلێ عومەری بچتە ھندى ئەو سالنامەك و نیشانەكا تایبەت ب موسلمانا ڤە دەستنیشان بکەت، ئینا عومەری صەحابی کوم کرن و گوتە وان کانئ ئەم کەنگی بۆ خۆ بدانین وەك نیشانەك دا ئەم دیروکین خۆ پئی بدەینە نیاسین، صەحابییان بوچونین جودا جودا ھەبوون، ھندەکان گوت ژ دەمى بونا پیغەمبەرى ﷺ و ھندەکان گوت ژ دەمى پارسپاردنا وی وەك پیغەمبەر ﷺ و ھندەکان گوت ژ دەمى مرنا پیغەمبەرى ﷺ و بوچونا عەلى رازیبونا خودى ل سەر بیت ئەو بۆ ئەو ژ ھینگى دەسپیکەت ل دەما پیغەمبەر ﷺ ژ مەكکەھى بەرەف مەدینى ڤە مشەخت بوی، و کەیفە عومەری ب قى چەندى ھات و ئەو ھەلبژارت.

و بەرى قى پرویدانى و قى سالنامى، یا بەرەبەلاڤ دناڤ عەرەبان دا ئەو بۆ وان ئاماژە ددا پرویدانین خۆ ب سالا فیلى، ئەو دا بیژن: فلان پرویدان ئەوا ھندە سالا پشتى سالا فیلى پرویدایى، یان ھندە سالا بەرى سالا فیلى پرویدایى، و ژبەرکو ئەڤە ببو پەوشت و تیتال دناڤ عەرەبان دا موسلمان ژى ژ قى بکارئینانى دبى بەھر نەبون، بەلى پشتى قى پرویدانا دگەل عومەرى پرویدایى، موسلمانا نیشانەكا تایبەت ب خۆ ڤە ھەبو و ئەو نیشانەك بۆ وان شانازى

پي دبر، ژبهړكو ټه و ژ وي ده مي ده سپيډكر يا بنياتي دهوله تا
ئيسلامي تيډا هاتييه دانان.

و ب ټي هه لكه فتې كو مه تيډا به حسې دانانا سالنما ئيسلامي
كري و ئاماژه ب پويديانا مشه ختېوونا پيغه مېهري ﷺ كړي، مه ب
فه ر ديت ټه م چه نده كي ل سهر ټي پويديانې پراوستين و كانې
ټه ف پويديانه ل كيغه ده ستيپكر و چ پوييدا دماوي ټي پويديانيدا
و كانې دوماهيا وي يا ب چ شيوه بوو.

مشه ختوون

گهلهك رویدان چیبون بهری كو ئەف مشهخت بونه چیببیت، و ئێك ژ وان رویدانا پهیمانا عهقهبئ بوو، و ژ رویدانئ دى یین روناھیا پهتووکیڤ سیرهتئ گهلهك ل سهر راوستای ههلویستئ پیغه مبهرى ﷺ بۆ بهران بهر ئەمانهتین کافران، ل وى ده مئ کافرین مهککه هئ دگوته پیغه مبهرى ﷺ تۆ مروقه کئ دره وین و سیربه ند و دینی وان دگهل هندئ ئەمانهتین خو ددانه ئئ ژ بهر دهستپاکى و ئەمینیا وئ! و ده ما پیغه مبهرى ﷺ قیای ژ مهککه هئ بدمرکه قیت وى خیانهت ل کافرین مهککه هئ نه کر و ئەمانهتین وان بۆ وان زقراندن، پیغه مبهرى ﷺ پسمامئ خو عهلى یئ کورئ ئەبوو طالبى هیلا ل مهککه هئ دا ئەمانهتین وان ئێك ئیکه بۆ وان بزقرینیت و عهلى ئەو کر یا پیغه مبهرى ﷺ ئەو ژ بهر هیلايه ل مهککه هئ، ههروهسان د ئێك ژ ریواتین دى دا دهیته قه گوهاستن كو پیغه مبهرى ﷺ پسمامئ خو عهلى هیلابوو ههروهسان د ئێك ژ ریوايهتین دى دا دهیته قه گوهاستن كو پیغه مبهرى ﷺ پسمامئ خو عهلى هیلابوو ل سهر جهئ خو ل وئ شهقا ئەو دمرکه تین و کافرین قورهیشیان هاتن دا وى بکوژن بهلئ پسمامئ وى عهلى ل سهر جهین وى دیتن لهوما ئەو زقرین، ئەف چهنده بۆ

موسلمانى گرنگىيا خو راده ستركى بۆ ئەمرىن پىغەمبەرى ﷺ و ئىسلامى ديار دكەت، ئەقە كارەكى گەلەك ب زەحمەت و مەزن بوو بۆ گەنجەكى ئەو بمىنىتە دناق وان كافران دا، ھزرا خو بگە ئەقە سىژدە سالە كافرىي وان د ئىشىنن ب ئىشانندنەكا مەعنەوى و جەستەى و خودىي ب ئايەتتەن خو ئارامىيى دكەتە د سىنگى وان دا و ب پىغەمبەرى خو بھىن فرەھىيى نىشا وان ددەت، بەلى ژ نىشكەكى قە پىغەمبەر ﷺ ژ قى جەھى دەرکەت، و ئىدى ئايەتتەن قورئاننى ل قى جەھى نا ھىنە خوار و پىغەمبەرى خودىي ل قىرە نابىت بەلى تۆ دى مىنىيە دناق قان كافران دا! بوچى؟ ژبەر دا ئەمانەتتەن وان بزقرىنى! دا تۆ بمىنىيە دجھىن پىغەمبەرى دا ﷺ دا ئەگەر ئەو كافرىن خو كرىيە ئىك بھىن پىغەمبەرى ﷺ بكوژن تە ببىنن! ئەو چىيە ئەو وىرەكىيە دايە عەلى ئەو قان كاران ھەمىيان بگەت بىي بھىنكەكى ژى ئەو بقمىنىت و دوو دلى ل سەر فەرمانا پىغەمبەرى بۆ وى چىبىت ئەگەر خو راده سترنا فەرمانىن خودىي نەبىت!؟

ئەقا عەلى كرى كارەكى گەلەك مەزن بۆ ژ گەلەك لايان قە، خوداييى مەزن پاداشتى وى ل سەر خو حسىب بگەت.

ئېڭ ژ نيشا د قورئانې دا هاتى كو ئاماژه ب هندى هاتيه دان
 مشه ختېونهك يا د رى دا بو پيغه مبهري ﷺ ئەف ئايه ته بوو:
 {وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ
 لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيرًا} [سورة الاسراء: 80] ئانكو: وتو بيژه:
 خودايى من ب چوونه ژوره كا راست تو من بكه د ناف وى تشتى
 دا يى باشييا من تيدا، و ب دهر يخته نه كا راست تو من ژ ناف وى
 تشتى دهر بيخه يى خرابييا من تيدا، وتو ژ لايى خو څه هيجه ته كا
 موكم بو من بدانه، كو تو من پى ب سهر وان بيخى يين دژاتييا من
 دكهن.

ئبن كه ثير خودى دلوقانييى پى ببهت د موسنه دا خو دا دبېژيت:
 خودى بو پيغه مبهري پېڅ پوهن كر و دلى وى ئيخته سهر
 هندى ئەو ځى دوعايى بكهت، دا خودى ﷻ وى ژ وى جهى ئەو
 لى بدهر يخت ب سلامه تى و باشى، قيجا خودى پېڅ دا وى ئەو
 مشه خت ببيته مه دينى.

و ئيمام ئەحمده رازيېونا خودى ل سهر بيت ژ ئبن عه باسى
 څه دگو هيژيت دبېژيت: پيغه مبهري ﷺ فرمان ب دهر كه تنه بو
 مه دينى دا، ئينا خودى ئەف ئايه ته ئينا خوار.

و قیتاده دبیزیت: {أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ} ئانکو مهرم پی مه دینه
 یه، {وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ} مهرم پی مه ککه هه. و دبیت بو ئیکی
 بته جهی پسیری کا مفا ژ قی چهندی چیه مه ئماژه پی دای؟
 یا ئەم پی بهرسقی ددهین و مه کرییه ئنیه تا خو بو گوئن و دیار
 کرنا قی رویدانی ئەوه: که سی موسلمان بهری کاره کی بکهت دوعا
 بکهت بو کرنا وی کاری و بهریکفه هاتنا وی لسه ر خیر و چاکیبی،
 و نه بهس بهری کاری به لکو دناف کاری دا و پشتی کاری ژی
 دقیت دوعا بکهت خودی خیر و چاکیبی بیخیته د کاری وی دا،
 و ل سهر قی گوئنا مه به لگه ژ قورئانی هیه بو ههرسی رهوشان
 کو موسلمان ب تاییهت چاکه ر ل دهما گازیا بو حه قیبی ئەو
 دوعا تیدا بکهت.

یا ئیکی: کو بهری کاری یه وه کی دگه ل مه بوری پیغه مبهری ﷺ
 دوعا کرن.

یا دووی: کو دناف کاری دا یه ژ دوعایا ئیبراهیم و ئیسماعیل
 سلاقین خودی ل سهر وان بیت دهیته شه گوهاستن: {وَإِذْ يَرْفَعُ
 إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ۖ إِنَّكَ أَنْتَ
 السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۱۲۷﴾ [سورة البقرة: 127]، ئانکو: وتو -ئهی پیغه مبهر-
 ل بيرا خو بینه ده می ئیبراهیم و ئیسماعیلی بناغه یین که عبی

پاکرین، ووان هر دووان ب ترس څه دوعا دکر: خودایي مه تو
کریارین مه یین چاک ودوعایین مه ژ مه قه بویل بکه، هندی تویی
تو گوهدیري گوتنن به نییښ خوئی، یی پرزانی ب حالی وان.

یا سی: کو پشتی کاری یه گوتنا خودی یه بو پیغه مبه ری وی
نوحی سلاقیڼ خودی ل سهر بن دهما دبیزیتي: {فَإِذَا أَسْتَوَيْتَ
أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِّ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّنا مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ} [سورة المؤمنین: 28] ټانکو: څیجا ټه گهر تو وهه چیی د
گهل ته هوین ب سهر گه مییی که فتن و ژ خه ندقاندنی رزگار بوون،
تو بیژه: سوپاسی بو وی خودایي بت یی ټه م ژ ملله تی زوردار
رزگارکریڼ.

څیجا هندیکه که سی باومرداره و ټه وه یی ل دویف ریکا
پیغه مبه ران دچیت سلاقیڼ خودی ل سهر هه مییان بن، و ب
تایبه ت ټه وی گازیی بو څی ریکی دکه ت، یا پیته بییه ټه و کاری خو
ل به ری وه ختی و دناف وه ختی دا و پشتی وه ختی تژی بکه ت ژ
دوعا کرنی کو خودی خیر و بهر که تی بیخیتی و پاش سوپاسییا
وی بکه ت.

ئەم دا گوتنا خو بۇزقېرېنە رۇيدانا مەشتەختىبۇنى، و گوتنا مە لسەر
 قى رۇيدانى دى يا گرېداى بېت ب دوو فەرمۇودان قە و ھەردوو
 فەرمۇودە يىن د سەھىحا بوخارى دا ھاتىنە قەگوھاستن، ئىك ژ
 عائىشاىي دەيتە قەگوھاستن رازىبونا خودى لسەر بېت کو
 بەھسا چىروکا مەشتەختىبۇنى دكەت.⁽¹⁾ و ئىك ژ ئەبۇبەكرى
 رازىبونا خودى ل سەر بېت د ھيتە قەگوھاستن کو بەھسا
 ھندەك رۇيدانىن مەشتەخت بۇنى دكەت و ئەو يى تىدا پىشكدار
 دگەل پىغەمبەرى ﷺ.

عائىشا رازىبونا خودى ل سەر دىيىت: من ژ دونياىي فام نە
 كرىيە ئىللا دەما من فام كرى دەيك و بابىن من كار ب ئىسلامى
 دكر، و خو رۇژەك نە د بۇرى ب سەر مە دا ھەتال دەستپىكا رۇژى
 و ل دوماھىيا رۇژى پىغەمبەرى ﷺ سەرەدانا مالا مە نەكەت، قىجا
 دەما نەخوشى ل سەر مۇسلمانا دژوار بوى و پىغەمبەرى رىك
 داىە مۇسلمانا ئەو مەشتەخت بىنە ھەبەشى بابى من ئەبۇبەكر
 دگەل وان دەرکەت بو ھەبەشى، و دەما زقرىيەقە رۇژەكى ئەم ل
 مالا وى د رېنشتى بۇين و دەم نىقرو بو، ئىنا كەسەكى گوتە
 ئەبۇبەكرى: ئەقە پىغەمبەرى خودى يە يى دەيتە مالا تە ل

(1) صحيح البخاري 3905.

دهمه کي وه سا کو بهری نوکه ل قی ده می نه هاتییه. ئینا ئه بوبه کر
 گوت: گوری وی بن دهیک و بابین من، والله ئه و نه هاتییه مالا من
 قی ده می بتنئ ئه گهر کاره کی ئه و نه ئینابیت. عائیشا دبیزیت:
 پیغه مبه ری خودئ گه هشتن و ده ستویری خواست، ئینا
 روخسه ت بۆ وی هاته دان و ئه و ب ژوور که ت، پیغه مبه ری ﷺ گوت
 ئه بوبه کری: ئه قین لده ف خو بدهریخه. ئه بوبه کری گوت: ئه و
 ئه هلی ته نه ئه ی بابئ من گوری ته بیت (ئانکو ئه و خیانه تی ل ته
 ناکه ن و ل سه ر وی نه یا تو ل سه ر). ئینا پیغه مبه ری ﷺ گوت:
 ریك بۆ من هاته دان بۆ دمرکه تنئ. و ب قئ گوتنا پیغه مبه ری ﷺ
 بۆ مه دیار دبیت کو خودئ بۆ یئ بریار لده ف بۆ پینگا قین
 موسلمانا و ریك دانا وان بۆ کرنا کاره کی، و پیغه مبه ری ﷺ چ بریار
 و گوتن ژ ده ف خو نه داینه و گوتینه. ئینا ئه بوبه کری هه ر زیکا
 داخوازا هندئ کر ئه و دگه ل پیغه مبه ری ﷺ بدمرکه قیت و گوت: ب
 هه قالینی ئه ی دهیک و بابین من گوری ته بن؟ پیغه مبه ر پازی بۆ
 و گوت: به لی. ئینا ئه بوبه کری گوت: ئیک ژ قان ده وارین من بۆ ته.
 پیغه مبه ری ﷺ گوت: ب بهایی خو (ئانکو دی به رانبه ر وی بهایی
 وی دهمه ته). و عائیشا دبیزیت: مه ئه و دهواره به رهه ف کرن ب
 باشتین به رهه قی، و ل وی ده می ته مه نئ عائیشایئ نیژیکی
 هه شت سالان بو، و خیشکا وی ئه سمایا کچا ئه بو به کری هاری

دکر و دهما دا خوارنې دانن سهر پښتا دهواری و گریډهن وی چ
 نه دیت نه و پې گری بدهت، ئینا نه سمايي پارچه ک ژ وی قوماشي
 ل بهر خو(وهکی د نه ثروکه دا نه م دبېژیني: شیتک) ژيغه کر و
 خوارن پې گریدا. پاشی نه بوبه کر و پیغه مبه ر چون هه تا
 گه هشتینه شکفته کی ل چیايي ته وری، و سی شه قا مانه ل
 ویری و دگل وان عه بدوللاهی کوری نه بوبه کری بو و نه و هیشتا
 یی گه نج بو، عه بدوللا دا زقریته مه ککه هی و هر تشته کی دهاته
 گوتن نه و دا زانیت و دهما دنیا د بو شه ف نه و دا هیته دهف
 پیغه مبه ری ﷺ و نه بوبه کری و وی بیژیت یا وی گولی بوی.
 ههروه سا یی چاشی خو ددا وان عامری کوری فوههیره ی بو کو
 دبو شقانی نه بوبه کری، عامر ژ ده سپیکیان بو یین موسلمان
 بوی و ئیک بو ژ چاکین صه حابییان و نه و یی شه هید بوی ل پروژا
 بیرا مه عونې. دهما کو ده مژمیره ک ژ ده می خوارنې بوری با نه و دا
 شقانییا په زی نه بوبه کری که ت هه تا برپانه نیزیکي چیايي
 ته وری و دا عه بدوللا ده گل وی په زی چیت دا شین پین وی دیار
 نه کرپان، و نه فه هه می شه فه کی ژ وان شه قین پیغه مبه ر و
 نه بوبه کر ماینه ل ویری دکر. پیغه مبه ری ﷺ و نه بوبه کری
 زه لامه ک ژ زه لامین به نی ده یلیا ئیجار کربو، و نه و ژ به نی عه بد
 عه دی یان بو، و نه و گه له ک یی زیره ک بو د رینیشاندهری یی دا، و

ئەو ل سەر دینى قورەيشيان بوو. (و ژ څى بۆ مه ديار دبیت کو نابیت مروث هەمی کافر و بى دینان وهکى ئیک بدانیت، بهلکو رهفتارا مه دگهل ئیکى بۆ ئیکى دى دڤیت یا جودا بیت ل ديف وى یا وى کهسى بۆ مه و دینى ئیسلامى هەى، د بابەتئ بیر و باوهریبى دا ئەم بۆ وان دینى خو نا حەلینین بهلکو هندى کهسهکى ل سەر دینهکى ژبلى ئیسلامى بیت ئەو د ئاگرى دا یه، بهلى د سهردهریبى دا یا پیدڤییه ئاست و جیوازی هەبیت). عائیشا دبیزیت: وان و وى کهسى وان ب ئیجار گرتى ل دەمى دەست نیشانکری پشتى سى شەقان ئیک دیت و کرپیا وى یا دایى و پاش عامر دگهل وان یى ب ړى کهفتى و ئەو یى د ړیکا دهریایرا برین.

بهرى ئەم ژ شکەفتى بدمرکهڤین و بهحسى خو ببهینه سەر ړیکى و کانئ چ روى دا ب ړیڤه ئەبویهکر رازیبونا خودى ل سەر بیت بۆ مه رویدانهکى ڤه دگوهیزیت کو پشتى کافرین مهکههى گهشتینه بهر دمرگههى وى شکەفتى یا ئەو تیڤه و ترس لدهف ئەبویهکری پهیدا بوى کو ئەو وان ببینن، وى گوت: من گوته پیغه مبهرى ﷺ ئەگەر ئەو خو بچه مینن و بهرى خو بدهنه دژورڤه دى مه بینن، و ژ بهرکو شکەفتا ته وړى شکەفته که ئەگەر تو شپیرڤه

بهري خو بدهيه د ژورقه تو ئه وا تيځه نا بيني، بهلكو دقيت خو
 بچه مينى هه تا تو ببيني. ئينا پيغه مبهري ﷺ گوته ئه بو به كرى:
 هزرا ته چييه بو دوو كه سان يى سى يى دگهل وان خودى بيت؟!
 و مەرهما پيغه مبهري ﷺ ل قيږه ئه وه تو هزر دكهى دى ره وشا وان
 چبيت و دى چ دگهل وان چى بيت.⁽¹⁾ و خودى ئه ف رويدانه د
 قورئاننى دا يا بو مه ديار كرى وهكى دبىژيت: {إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ
 نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ
 لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ...} [سورة التوبة: 40] ئانكو:
 ئهى هه قالين پيغه مبهري خودى -سلاف لى بن- ئه گهر هوين
 د گهل وى دمرنه كه ځنه شهري، وپشته قانييا وى نه كه ن، ب
 راستى خودى پشته قانييا وى كر وئو ب سهرئيخست روژا
 كافرين قوره يشيان ئه و ژ (مه كه هى) ده ريخستى، وئو ئيك ژ
 دووان بوو (ئو وئو بوو به كرى) راستگو خودى لى خوش بت) ده مى
 كافران ئو نه چار كرين قه سستا شكه فته كى ل چيايى (ته وړ) ل
 مه كه هى بكن، و سى شه قان ماينه ل ويږى، ده مى وى دگوته
 هه قالى خو (ئو بوو به كرى) ده مى وى ترس ژى ديتى: ب خه م

(1) صحيح البخاري 3653.

نه که څه، هندي خودييه ب سهرکه فتن وهاريکارييا خو يې د گهل
مه.

ئوا ئهم ژ څي پويدهانه و مردگرين ب تاييه ت چاکهر دريکا خو يا
گازيبي دا ئه وه: وي باوه رييه کا تمام ب خودي هه بيت، خو ئه گهر
بارودوخ ل سهر مروقي تهنگ و دژوار ژي بون بهري مروقي و
مه يلا مروقي بو څي باوه ريبي بجيت و مروث ئارام ببيت، و يا
راست ئه څه چهنده نه کاره کي ب ساناهي يه، ب گوتن و هزر دبیت
بو مروقي ب ساناهي ديار ببیت، به لي ب کريار کاره کي گه له کي
ب زه حمه ته و يا راست ههر ئه څه پويدهانه نه بو مه بها و مه زنييا
پيغه مبهري ﷺ ديار دکته .

دهيته څه گوهاستن ژ سوراقيي کوري مالکي دبيژيت: هنارتيبي
کافرين قوره يشيان هاته دهف مه و يي به حسا ئه بوبه کري و
پيغه مبهري ﷺ دکهن و ئه وان خه لاته ک يي داناي بو ههر که سه کي
وان بگريت يان وان بکوژيت. و ل دهمه کي ژ دهمان ئه ز يي
روينشتي بوم ل ديوانه کي ژ ديوانين به ني (مودلجيا)، که سه ک
به ر هف مه څه هات هه تا گه هشتييه نک مه، وي گوت: ئه ي سوراقي
من هنده ک که س ژ ديرڅه ديتن د دهرياي دا يان ل سهر ليقيين
که نار ي دهرياي، ئه ز هزر دکهم ئه و موحه ممه د و هه څالين وي نه.

سوراقه دبیژیت: من زانی ئەو موحه مەد و هەقالین وی نه، به لـ
من گوته وی که سی ئەو نه ئەون به لکو ئەو فلان و فلان که سن و ل
به ر چاقین مه ئەو ب رچ که فتن (سوراقه ی ئەو خه لاته دڤیا
ئەوی ل سەر سەری موحه مەدی و هەقالین وی). پاشی
دبیژیت: ئەز بۆ دەمه کی ل وی دیوانی مامه روینشتی و پاشی ئەز
رابوم و به رف مالقه چوم و من گوته جارییا خۆ ئەو دهواری من
به رف جهه کی پاراستی ژ چاقین خه لکی ببه ت دا که س نه زانیت
ئەز یی بۆ موحه مەدی و هەقالی وی دمرکه فتم قیجا ئەو به ری
من را که ن و بگه هه وان. ئینا من رمی خۆ بر و ئەز د پشتا خانیرا
دمرکه تم، و من سەری رمی خۆ گرت (ئەو ئاسنی دکه فته سەری
رمی، دا که س نه بینیت) و ئەز گه هشتمه دهواری خۆ ل وی جهی
جارییا من بریی. ئینا من له ز ل دهواری خۆ کر دا من بگه هینه
وان، و دهما ئەز نیژیکی وان بویم دهواری من ب دژواری خۆ
هه لاقیت هه تا ئەز ژ پشتا وی که تیم، ئینا من دهست هاقیته وی
کیسی تیران ئەوی دگه ل من. (ئەف کیسی تیران عه ده ته ک بۆ ژ
عه ده تین جاهلیی، ئەوی کیسی هنده ک تیر تیدابون ل سەر
هنده ک ژوان چیکربو به لی و هنده ک چیکربو نه خیر، و دهما وان
قیابا بزانی کا ئەو وی کاری بکه ن و زیانی بگه هینه یی به رانه
یی ئەو بۆ دمرکه تین یان نه، ئەو دا وان تیرا کیشن ئەگه ر به لی با

ټه و دا وى كارى كهن، و ټه گهر نه خيړ با ټه وان ټه و كاره نه دكر و
 دگوت خيړ د قى كارى دا نينه). دهما وى تيرهك ژ وى كيسى
 كيساى ټه و دمركهت يا وى كهيف پي نه هيت (ټانكو نه خيړ
 دمركهت)، بهلى سوراچه دببژيت من گرنكى نه دا وى يا دمركهتى،
 و ټه ز دوباره ل پشتا دهوارى خو سپار بوم و من قهستا وان كر
 هه تا ټه ز نيزيكى وان بويمه قه، و من گوهلې بو پيغه مبهري ﷺ يى
 قورئانې دخوينيت و ټه و ل پشت خو نا زقرت، بهلى ټه بوبه كر
 گه لك دزقرى ژ ترسا وى بو پاراستنا پيغه مبهري ﷺ. دهوارى من
 د ئردى دا چوو خوار هه تا گه هشتتويه نيقه كا دهست و پيښ وى،
 و من ب توندى ل وى دكره حه وار هه تا پشتمى گه لك هه ولدانان
 ټه و ب سهر خو قه هات بهلى ټه و نه دشيا خو ژ وى ته قنې بينيته
 دهر، و دهما ټه ز رابويمه ژ پبياقه من ديت عوره كى رهش و تارى
 يى ل هنداف سهرى من ل ئاسمانى، ئينا من گوته وان
 (پيغه مبهري و هه قالين وى) هوين من ژ قى قورتال بكهن ټه ز هه وه
 پشتراست دكهم ټه ز زيانى نا گه هينمه هه وه، و وان باوهر ژمن كر،
 پشتمى من ټه ف رويدان و ئاسته نكه د ناڅه را خو و موحه ممه دى
 دا ديتين من باوهرى ئينا كو ټه و هنارتبيي خودى يه و دى دينى
 وى بسهركه قيت، و من ټه و ئاگه دار كرن ژ وى خه لاتى
 قوره شييان دانايه سهر وان، و دگهل قى چهندي من خوارن و

پیدقییاتی پیشکیشی وان کرن بهلی وان ژمن نه وهرگرتن و
 پیغهمبهري ﷺ فهرمان ل من کر ئەز بابەتیی وان قەشیرم ژ خەلکی.
 ئینا من داخواز ژ پیغهمبهري ﷺ کر ئەو بو من پەرتوکەکا
 پاراستنی بنقیسیت، و ئەقە بو ئەگەر موسلمان بسەرکەقن و
 سوراقە ل جەهەکی دیت ئەو ب قی پەرتوکێ زیانی نه گەهیننه وی.
 ئینا پیغهمبهري ﷺ گوته عامری کوری فوههیره ی تو بو وی
 بنقیسه، و پاش پیغهمبهري ﷺ بەردهوامی دا ریکا خو بو
 مەدینی⁽¹⁾.

ژ ئەبوبەکری دهیتە قەگوهاستن وی گوت: ئەم ب ری کەفتین بو
 مەدینی و پیغهمبهري ﷺ یی د گەل مە هەتا ئەم گەهشتینە مەدینی،
 خەلکی پیشوازییا وی کر و ئەو دەرکەتنە کولانان و سەر بانان، و
 هەمیان دگوت: الله اکبر پیغهمبهري ﷺ هات. پاشی خەلک ل سەر
 هندی کوم بون کا دی پیغهمبهري ﷺ لدهف کی بیت، ئینا
 پیغهمبهري ﷺ گوت: ئەف شەقە ئەز دی لدهف بەنی نه جارییان
 بم (خالیڤ عەبدولمەطلبی)، دا وان عەزیز بکەم ب قی چەندی.

(1) صحيح البخاري 3906.

و ئەف چەندە دوبارە دلسوزیا پیغەمبەری ﷺ دیار دکەت بۆ وان
کەسین ئەو پاراستی ئەگەر خۆ بۆ دەمەکی کیم ژى بیت.

دهيتە قەگواستن ژ ئەنەسى کورى مالکی، وی گوت: ئەو روژا
پیغەمبەر ﷺ هاتییه د مه دینی دا، هه می تشت ب وی پوهن بون،
و ئەو روژا ئەو مری هه می تشت تارى بوون.⁽¹⁾

بۆ قەگیڕانا رویدانیڤ مشه ختبونى مه مفا ژ زنجیرا (السيرة النبوية
للمصلحين) وه گرتهیه یا شیخ (احمد بن يوسف السید).

(1) صحيح الترمذي 3618.

و الحمد لله رب العالمين
و صلى الله وسلم على نبينا محمد
و على آله وصحبه أجمعين

مزگهفت

www.mzgaft.com